

Juni 1989 37

STRÖMMA
hembygdsförening

BRUDGUMMEN.

Styrelse och funktionärer arbetsåret 1989 - 1990.

HASSE BJÖRKENFELDT	OLIVEHILL	ordf.	401 87
ARNE RÅDBERG	RIPV. 17	v. "	401 80
STIG GRÖNDAHL	ALROTSV. 2	kassör	400 80
BRITT-MARIE OHLSSON	MÅSV. 27	sekr.	400 33
GUDRUN GRÖNDAHL	ALROTSV. 2	redaktör	400 80
SIGVARD LÖNNQUIST	FÅGELBROV.2	hedersl.	401 45
Margareta Hedlund	suppl.		405 36
Gunvor Öhman	"		405 85
Monica Ohlsson	"		405 67
Karin Welstadius	"		411 41
Hasse Lindström	revisor		405 52
Åke Eriksson	"		404 68
Ulla Jonsson	suppleant		405 52
Edgar Pettersson	valberedning		412 74
Bengt Berg	"		404 41

 Medlemsavgift för vuxen 50:-/ år
 Barn och ungdom under 15 år betalar 5:-/år.

POSTGIRO: 98 57 43 - 4 STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENING

 Författarna är själva ansvariga för det skrivna.

Plocka gärna material ur tidningen,
 men var snäll ange källan.

Omslaget med textsidor står Hasse Björkenfeldt för.

MUSSEET HÅLLES ÖPPET EFTER ÖVERENSKOMMELSE
 PER TELEFON MED SIGVARD 401 45 ELLER NÅGON
 ANNAN UR STYRELSEN.

BESKRIVNING TILL FRAMSIDANS BILD.

VII.

Brudgumen.

Sorunda Socken är märkvärdig för många naturskönheter och för innebyggarnes egendomliga lynne. De äro kärnfasta äkta svenskar, kånhända något envisa, men det bör ej förmenas dem, att de vidhålla gamla seder, åtminstone var det så för trettio år sedan. Nuförtiden trångér nyhetsbegäret in öfverallt, sopar bort egendomligheterna, som ofta voro ganska roliga, och gör alla förhållanden, alla människor, lika hyggliga, och lika — tråkiga.

För många år sedan voro i Sorunda, i hvardera ändan på socknen, två rika bondhus, de förnämligaste på den tiden.

Fader Jon och Mor Lisa hade en dotter Brita, som var fager, som en midsommarros, blygsam och kunnig i allehanda hushållsvärf. Ingen bryggde ett så godt öl som hon, ingen var så kunnig, som hon att sköta bin. Hon gick bland de surrande binen, och kunde utan fara lyfta kuporna, för att se åt, huru de byggt, när de kunde slagtas, och om de hade nog vinterförråd. Oaktadt hon såg ut som en blomma, stungo bien henne icke, och folksägen menar att bien alltid skona fromma människor.

Fader Per och Mor Stina hade en son, som hette Olof, den vackraste och flinkaste yngling i socknen. Han kunde köra rätaste fåran, sådde så jemnt och väl, att han sparade in några kappar på tunnan mer än andra, och fick ändå jemnare och tätare gröda. Han kunde slöjda och smida, han kunde till och med bota sjuka kreatur, och spela flol.

Brita och Olle träffades ofta, bytte goda blickar, dansade gerna med hvarandra och alla sade att de passade för hvarandra, som tunna för tapp. Ingen annan yngling dristade tänka ända upp till den rika Jons vackra Brita, och ingen flicka tordes mysa åt vackra Britas raska Sven. Föräldrarna å ömsa sidor voro benägna för ett giftermål mellan de unga, och ingenting syntes sålunda hindra det.

En vacker dag bogaf sig Per med sin son Olof till Jon och Lisa, för att fria på allvar och göra upp allt nödigt. De anlände och undfagnades rikeligen, Olof gaf Brita en psalmbok och satte en bred guld-ring på Britas finger; den var trång, och fingret fylligt. Alla voro glada och talade om brölloppstillrustningarna, de sutto kring ett bord och drucko kaffe på bit; biten af kandisocker var fastbunden vid ett ändre, fästadt i taket; det gick från mun till mun, och Olof sög alltid efter Brita. Så var sedan den tiden i Sorunda.

Men just som de voro som bäst öfverens sade Fader Jon: »Olof och Stina skola bo hos mig, jag vill ha hemmåg, han får bruket. »Nej,»

sade Fader Per: de skola bo hos mig, min son skall bruka min gård, jag orkar ej sjelf.» Då blef tvist, ingendera af gubbarna ville vika, begge ville ha Olof till brukare. Tvisten var icke högljudd, icke mångordig, nästan stum, men begge vore oböjliga. Per och Olof stego upp. Olof och Stina tego och sågo på hvarandra sorgligt. Jon sade: »drag af dig ringen och gif honom den tillbaka». Stina försökte, men ringen satt fast på hennes feta finger. »Nå», sade Per stolt, »ringen kan jag lemna, men icke Olof». Men Jon svarade lika stolt: »jag kan få en bättre måg; men hemmåg skall det vara.»

Olof och Stina träffades icke på ett helt år, men deras hjertan voro lika oskiljaktiga, som Olofs ring och Stinas finger. Hon höll fingret i kallt vatten, men det help icke.

Fader Per ville ha hemmåg, och bjöd ut sin dotter åt alla bondesöner i Sorunda, men alla visste huru kära Stina och Olof hade hvarandra och ville båda väl, derföre hade de kommit öfvorens, att ingen skulle gå emellan barken och trädet.

»Får jag ej hemmåg i Sorunda, så får jag i grannsocken» sade Per. En dag var han ute på färdväg, och träffade en ung karl från grannsocken, hvilken föll i hans smak så mycket att han bjöd honom sin dotter. Han ville visa Olof och Sorundagossarne att han nog skulle få sin vilja fram med en hemmåg.

Bröllopet utsattes. Stina stirrade hemskt med sina stora ljusblå ögon på guldringen; Olof satt hemma och såg i golfvet. Ingendera gret, ty sorgen i bådas bröst var för stark att kunna smälta i tårar.

Den af fadern valde brudgummen hette Sven, och var en dugtig dräng, men en stor öfversittare. Sorundagossarne hotade honom med att han skulle få så mycket stryk på bröllopsqvällen, att han aldrig skulle komma i brudsäng. Han svarade trotsigt; hin håle hjälper mig nog; jag kan piska upp alla Sorundapojkar ensam. Dessa skockade sig till ett stort antal kring bröllopsgården, och väntade på honom bröllopsqvällen.

Emellertid kläddes brudgummen på Sorundavis hemma uti sina föräldrars stuga, i nytt förskinn och med blombukett. Som det var vinter funnos icke naturliga blommor, men man hade fått låna konstgjorda på en herregård. »Det är icke godt tecken,» sade hans gamla far, »att han skall ha falska blommor.» Alla bekanta hade afrådt Sven och hans föräldrar att sätta sig emot hela Sorundafolkets vilja, ty alla voro förargade att någon skulle gå emellan barken och trädet.

Sven for på släda, öfvermodig och skrattande åt hela världen, glad att få en så rik och vacker brud, som Stina. Det var lång väg att fara stora vägen omkring; men Sven hittade en ginväg; der var en å, som skulle öfverfara. »Far icke der,» sade hans fader, »det här icke.» »Jo,» svarade Sven, »det här för den som töra.» Sven for öfver ån lyckligt, och ropade: »Hin håle hjälper mig nog.» I detsamma kom en snövind och slog af honom hatten; den rullade ut på ån. Hans sprang ur slädan för att taga fatt den, men isen brast i strömfåran, och Sven försvann för alltid i djupet.

Detta slog både den stolte Jon och den stolte Per, så att de läto Stina och Olof gifta sig, och de unga bodde ömsom hos Jon, ömsom hos Per, och brukade begge gårdarna.

U T F L Y K T T I L L G A L L E K E .

Den 1/7 klockan 9¹⁵ samlas vi vid Strömma handel för att sen samåka till platsen där den gamla byn Galleke låg - norr om Brevik.

Ta gärna med lie eller räfsa, sekator eller dylikt, så skall vi snygga upp i backen och hängen där.

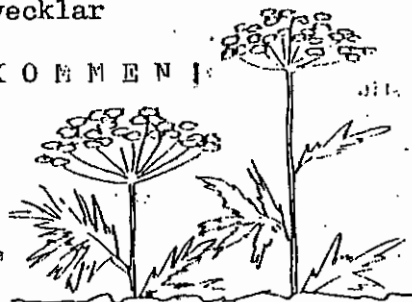
Vid kaffet berättar vi det lilla vi vet om Galleke och den gamla platsen.

Vi var där i slutet av maj, för att göra lite förarbete. Men vi blev lätt schockade, Björnfloran som för ett par år sen, bara fanns i enstaka exemplar, har nu fått ett starkt fäste där i utloppsdiket mellan Morträsk och Gallikeviken. Den fanns nu i 100-tal och täckte säkert ett område på 100² eller mer. Dessutom fanns enstaka exemplar även långt upp i skogen. Vi kände oss ganska maktlösa, för här fordrades maskiner och skyddskläder.

Toresjö på Miljö- och hälsoskyddskontoret i Gustavsberg är kontaktad. Han skall omedelbart, i sin tur, kontakta Stockholms stad som äger marken där, eftersom kommunen måste ha markägarens tillstånd för att åtgärda problemet.

Följ med och förundras över den enorma växtkraft som just denna växt utvecklar

V Ä L K O M M E N I

PROTOKOLL FRÅN STRÖMMA HET-BYGDSTÖRENING'S ÅRSMÖTE

I STOCKSTUGAN LÖRDAGEN DEN 27/5 1989 KL. 18⁰⁰.

- 1 Mötet öppnades och ordförande hälsade alla välkomna.
- 2 Som mötesordförande valdes Hasse Björkenfeldt och som sekreterare Gudrun Gröndahl.
- 3 På fråga om mötet varit stadgeenligt utlyst blev svaret ja.
- 4 Till justeringsmän valdes Lolo Tannsjö och Bengt Berg.
- 5 Verksamhetsberättelsen godkändes.
- 6 Revisionsberättelsen upplästes och godkändes.
- 7 På fråga om ansvarsfrihet för styrelsen blev svaret ja.
- 8 Till ordförande för kommande verksamhetsår omvaldes Hasse Björkenfeldt.
- 9 Till ordinarie ledamöter nyvaldes Britt-Marie Ohlsson efter Gunnar Håkansson som avflyttat, Stig Gröndahl efter Kennet Pettersson som av sagt sig omval på grund av tidsbrist. Båda på 2 år. Till suppleanter nyvaldes Monica Ohlsson efter Britt-Marie som gått upp till ordinarie och Karin Welstadius efter Vivianne Pettersson som av sagt sig omval. Båda på 2 år.
- 10 Till revisorer omvaldes Hasse Lindström och Åke Eriksson.
- 11 Till valberedning omvaldes Edgar Pettersson och nyvaldes Bengt Berg efter Tommy Hedlund som av sagt sig omval.
- 12 Mötet kunde inte få fram någon festkommitté utan överlät det till styrelsen att försöka finna en lösning.
- 13 Årsavgiften för 1990 förblir oförändrad.

- 14 Inga motioner hade inkommit.
- 15 Under övriga frågor beslöts:
nästa årsmöte skall ske under mars månad,
Strömma-skyltar vid hastighetsskyltarna
och Strömma Kanal-skylt vid kanalen, lika
som vid Kolström. Vägverket skall kontaktas.
- 16 Mötet avslutades och ordförande tackade alla för
visat intresse.
Framförde också ett tack till Olle Ohlsson
från Kennet Pettersson för all den hjälp han
fått med kassörjobbet under det sista arbetsåret.

Vid protokollet *Lars-Olof Lindvall*

Justeras..... *Ulf Lönn*

.....

STRÖMMA HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE FICK FÖLJANDE
UTSEENDE VID KONSTITUERANDE MÖTE DEN 12 JUNI 1989.

Ordförande	Hasse Björkenfeldt Olivehill	401 87 arb. 08/29 00 00
v. ordf.	Arne Rådberg Ripv. 17	401 80
kassör	Stig Gröndahl Alrotsv. 2	400 33 arb. 08/24 94 20
sekreterare	Britt-Marie Ohlsson Måsv. 27	400 33 arb. 221 62
ledamot/ /redaktör	Gudrun Gröndahl Alrotsv. 2	400 33
hedersledamot	Sigvard Lönnquist Fågelbrov. 1	401 45
Ordförande och kassör tecknar föreningen tillsammans eller var för sig.		
Suppleanter	Margareta Hedlund	405 36
"	Gunvor Öman	405 85
"	Monica Ohlsson	405 67
"	Karin Welstadius	411 41

Vid protokollet.....

Ordförande.....

Kassör.....

Britt-Marie Ohlsson

Arne Rådberg

Stig Gröndahl

ÅRSMÖTET 1989.

Årsmötet hölls i år i Stockstugan. Flera nya funktionärer åtog sig föreningsarbete. Hoppas de skall trivas och att de snabbt upptäcker att det gemensamma arbetet i föreningen faktiskt är kul och känns positivt och meningsfullt.

Tyvärr fick inte årsmötet ihop någon ny festkommitté efter den tidigare som avgick.

Om jag tydde situationen rätt, är det så, att de närvarande inte gärna ställer upp ett helt år, för att arrangera alla festligheterna. Men gärna ställer upp vid enstaka tillfällen.

Det skulle med andra ord behövas ett större antal intresserade "reservare" som avlöste varandra vid de olika tillfällen som behövs, så inte samma personer blir bundna bakom arbetet hela året, utan att även de får vara med och roa sig.

Till festkommitté bör nog också helst väljas personer utanför styrelsen. Eftersom styrelsemedlemmarna ofta måste hugga tag i så mycket annat arbete, som plötsligt dyker upp.

Kan Du kanske hjälpa till?
Kontakta oss i så fall.
Vi behöver all hjälp vi
kan få.

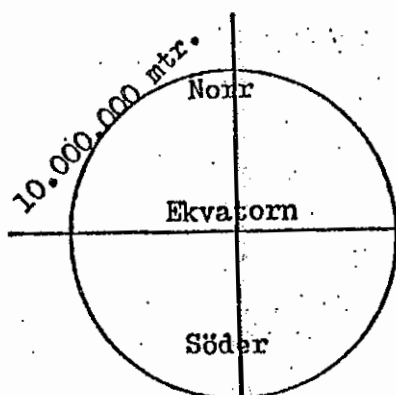

Utan Din hjälp blir det kanske varken sensommarfest, julmarknad eller Valborg i fortsättningen.

Känn att Du är välkommen in i gänget!

GG

Metersystemet 100 år

Redan under 1600-talet diskuterades att försöka skapa enhetliga internationella mått. 1670 föreslogs som en sådan enhet meridianbågens minut. Men det dröjde till 1790-talet innan metern definierades som en 10.000.000-del av jordmeridian-kvadraten. (Avståndet från Nordpolen till Ekvatorn.)

1799 gjordes prototyper för metern och kilogrammet, som sedan deponerades i franska republikens arkiv i Paris. I Sverige lyckades bankdirektör A.O. Wallenberg år 1876, driva igenom och få en motion antagen, att Sverige skulle börja använda sig av metersystemet.

Efter en övergångstid om 10 år, mellan 1879 och 1888, blev det fastställt i lag, att fr.o.m. den 1.1.1889 endast metersystemet fick användas. Men i vissa delar av näringslivet blev dock de gamla måtten kvar, t.ex. inom byggnadsbranschen. År 1889 kopierades de tidigare internationella prototyperna och tillverkades i ett hårdare material. De förvaras i Internationella byrån för mått och vikt i Sèvres nära Paris.

I samband med tillverkningen av dem, gjordes kopior som utlottades på de olika nationerna för att tjäna

som riksprototyper. Sverige fick meterprototyp nr 29 och kiloprototyp nr 40. De förvaras i Mynt- & Justeringsverket. Inom metersystemet är decimalindelningen konsekvent genomförd. Det används både som längd, rymd- och ytmått samt vikträtt.

1 liter motsvarar rymden av 1 dm³
1 kilo motsvarar vikten av 1 liter 4°C rent vatten.

Källa:

MÅTTORDBOK av Sam Owen Jansson, Historiska
Muscet, Stockholm.

GG

En nödig omvandlingstabell för

MÅTT, MÅL OCH VIKT.

På de följande två sidorna finner du en omvandlingstabell, som var nödvändig under en ganska lång övergångsperiod. Många suckade säkert över nymodigheter och hade svårt att tänka om. Men idag verkar de gamla måtten så omotiverat udda och svåra att förstå. Trots att det faktiskt inte är mer än 100 år sedan de togs ur bruk.

Fågellivet i skärgården är just nu inne i en mycket känslig period. Håll därför din hund kopplad när ni går i land på holmar och skär. Den regeln gäller hela året. Inom fågelskyddsområde får ingen hund vistas.

**Sköt om skärgården,
så sköter skärgården om dig**

Mått, Mål och Vikt

som nu brukas, jämförda med det till införande hos oss antagna, så kallade Metersystemet.

Vikt		Rymdmått					Längdmått					
		Skålp.	Ört.	Korn.	Gram.	Kub.- fot.	Kannor.	Kub.- tum.	Centiliter.	Fot.	Dec- tum.	Dec- linier.
—	—	1	0,043	—	—	—	1	2,617	—	—	1	0,003
—	—	2	0,085	—	—	—	2	5,235	—	—	2	0,006
—	—	3	0,128	—	—	—	3	7,852	—	—	3	0,009
—	—	4	0,170	—	—	—	4	10,469	—	—	4	0,012
—	—	5	0,213	—	—	—	5	13,087	—	—	5	0,015
—	—	6	0,255	—	—	—	6	15,704	—	—	6	0,018
—	—	7	0,298	—	—	—	7	18,321	—	—	7	0,021
—	—	8	0,340	—	—	—	8	20,939	—	—	8	0,024

INGARÖ VARGAR - VÄRMDÖ KALVAR.

De flesta som är bosatta på Värmdö har väl någon gång stött på ovanstående uttryck. Kanske också sett en dekal med varghuvud på någon bil och undrat varför.

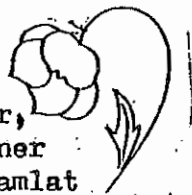
När Birgitta Hansson på Gustavsbergs-biblioteket frågade mig om jag kunde skriva något om detta, så väcktes naturligtvis min nyfikenhet varifrån och när uttrycket kom till. Vi beslöt att forska om detta på var sitt håll.

Själv kontaktade jag Folkminnesarkivet och fick stor hjälp av Inga Hansson där. Hon tog fram material, som jag sen kunde arbeta vidare med.

Där kom jag snabbt underfund med, att det här var en mycket gammal tradition som var spridd över hela Sverige. Och det var samma sockenböcknamn som upprepades från trakt till trakt. J. Eijdenstam har noterat att över 2.000 namn är upptecknade. Men eftersom samma namn upprepas från ort till ort, är de olika nämnerna inte så många. T. ex. kallades folket från socknen där jag växte upp också för vargar.

Birgitta i sin tur, intervjuade Misse Ljungström, som arbetar inom Skärgårdsstiftelsen och som är lärare i Svartsö skola. Och där fick Birgitta in en fullträff Misse berättade nämligen, att där är traditionen fortfarande levande. När barnen från de olika öarna blir osams, använder de fortfarande de gamla öknamnen om varandra.

Annars är detta en tradition på utdöende. En trolig orsak till det är, att vi idag har helt andra kommunikationer och umgängesvanor. Förr levde man mer samlat i byalag - hade kanske samma dräktseder - samma matseder. Det som var utanför och annorlunda, kändes främmande och väckte misstänksamhet.

Man träffades på dansplatser, marknader, auktioner o. dyl. Öknamn och smädesverser kom till bruk. Det gällde för hemnabyens pojkar att driva gäck och se till att inte grannbyns pojkar kunde imponera allt för mycket på deras flickor.

Om hur uttrycket Värmdö kalvar kom till, berättar legenden så här:

När Värmdö-borna tidigt på morgonen kom in till Stockholm med levande kalvar lät de så här: "Vääärmdööö - Vääärmdööö", för de längtade hem.

Med öknamnet "kalv" menas en kalvig människa= en klumdig, outvecklad.

Legendan om Ingarö vargar låter så här:

Förr i tiden var det mycket varg på Ingarö. Den ställde till stor skada för befolkningen. Då kom en främmande man till prästen och erbjöd sig att mot betalning trolla bort vargarna. Men prästen ville inte vara med om något sådant. Men då gick det inte bättre, än att vargarna blev så närgångna, att de t.o.m. trängde sig in i prästens förstuga. Då förstod han att det var nog bäst att punga ut med en slant i alla fall. Sen dess försvann vargarna. Efter det kallas Ingarö-borna för vargar.

Med öknamnet varg menas en fredlös, bannlyst förbrytare. En avskydd människa. I verkstäder benämning på misslyckat arbetsstycke. Vid stenbrott namn på misslyckad sten

De här legenderna är troligen efterkonstruktioner, men berättades under mitten av 1800-talet. Själva öknamnet är säkerligen betydligt äldre.

Andra sockenbo-öknamn inom närliggande område är:

Möja bockar	Runmårö loar
Lådna munkar	Sandhamns dansdockor
Nämndö rävar	Svartsö grisar
Hjälmö gäss	Gällnö råttor
Karklö får	Ingmarsö sådfiskar (skräpfisk)
Blidö knivar	Torö barn

Utö-bornä har tydligen varit intressanta att sätta namn på. De ståtar med tre olika benämningar:

Utö knivar = slagskämpar.

Utö råkbukar = de sålde fisken och åt råket själva.

Utö kaggar - Ornö baggar.

Namnen var ibland ihopparade på det här viset för att rimma med varandra. Eller också hade de andra likheter t. ex.:

V. Haninge kvastar - Ö. Haninge viskor.

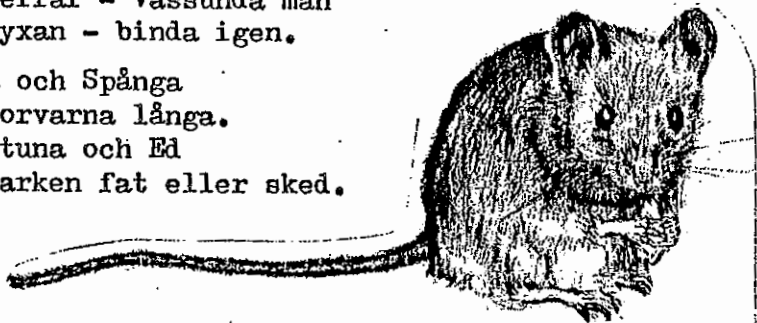
Väddö-bornä kallades tjuvar, därför att där skulle det bara finnas en hederlig människa. Och det skulle vara prästen. Han hade bara stulit en gris.

Sen finns en annan typ av vers om herrar och män t.ex.:

Tuna herrar - Stavby män
träcka i byxan - binda igen.

Lagga ärthalm - Knivsta knivar
Alsike herrar - Vassunda män
göra i byxan - binda igen.

I Bromma och Spånga
har de korvarna långa.
I Sollentuna och Ed
har de varken fat eller sked.

Det här var ett axplock bland alla de olika sockenboöknamn jag hittat. Jag har försökt hålla mig till de mest närliggande, för att inte bli allt för tjatig. Men jag saknar fortfarande många. Troligen har det funnits om Farsta (Faresta - Gustavsberg), Boo, Orminge, Nacka, Vaxholm med flera orter och öar. Kan Du hjälpa till att plocka fram dom, så hör av Dig till Birgitta på Biblioteket, Gustavsberg, telefon 382 01 eller till mig. Min adress hittar Du på sid.2 och där finns också mitt telefonnummer.

En glad och trevlig sommar önskar

Gudrun.

FRILUFTSGUDSTJÄNST.

Tisdagen den 11 juli klockan 19⁰⁰ hälsar vi Värmdö kyrka välkommen till Strömma hembygdsförenings samlingslokal.

Är vädret vackert och varmt stannar vi utomhus, men annars håller vi till inomhus. Stugan är ju ihålig som tur är.

VÄLKOMMEN!

VÄRMDÖ INTAR KUNGSTRÄDGÅRDEN.

Söndagen den 4/6 ordnade Värmdö kommun "Värmdödagen" i Kungsträdgården med skärgårdsmarknad. Scenframträdanden och försäljning av skärgårdsprodukter och mycket annat skulle locka publik och Värmdö skulle presenteras.

Strömma hembygdsförening var också där, för att sälja böcker, slöjd och kaffe. Tyvärr blev det både regn och kallt, så vår försäljning blev noll vad det gällde det kulturella. Däremot köade frusna kaffeköpare vid vår monter. Så lite slantar hade vi ändå med oss hem i kassaskrinet.

Frusna och våta började vi plocka ihop våra pinaler klockan 16⁰⁰. Synd att ett så fint initiativ delvis skulle regna bort. Men vädrets makter råar vi tyvärr inte på. Så vi säger: Bättre lycka nästa gång.

De som var där och arbetade var Britt-Marie och Aliise, Gudrun och Stig, Arne och Hasse.

TILL SALU .

TILL SALU .

TILL SALU .

KOM IHÅG att föreningen har en liten försäljningshörna, där Du kan passa på att köpa en del presenter.

Vi har även skaffat en del Skärgårds- och Hembygds-litteratur.

GÖR ETT BESÖK!

Du kanske hittar något som lockar Dig.

V Ä L K O M M E N !

Men ring först någon av oss, så vi kan låsa upp.

GG.

EN OPTISK TELEGRAFATTRAPP MONTERAD PÅ FREDRIKS-
BORG, (SMÖRASKEN), STENSLÄTTEN.

Mästerlotsen Edvard Sjöbloms kulturstiftelse Skärgårdsfonden, Telegrafverket m.fl. har samarbetat och invigde den 9/6 en optisk telegrafattrapp på toppen av Smörasken.

Torsten Dahlén informerade om den gamla platsens betydelse för militärt bruk förr och om byggnadens användande. Flera talare avlöste sedan varandra. Under hållning med musik stod Boris Djupdals trio för.

Strömma hembygdsförenings damer anlätades för att servera läckra smörgåstårter som Televerket bjöd på och koka och servera kaffe, som kommunen bjöd på.

Betalningen för arbetet gick oavkortat till föreningens kassa.

De som var där och arbetade var: Britt-Marie och Monica Ohlsson, Alice Tannsjö och Gudrun Gröndahl.

GG

VALBORGSMÄSSOAFTON.

Som vanligt ordnade föreningens festkommitté, Gunilla Pettersson, Monica och Britt-Marie Ohlsson med respektive män, trevligheter nere på Kanaltomten den 31/4.

Aldrig tidigare har så fint väder bjudits oss och det resulterade också i rekordstort antal besökare.

Elden, sången och till sist fyrverkeriet skrämde bort allt oknytt och häxor så att SKÖNA MAJ kunde träda in i Strömma med rekordtidig värme.

GG

T A C K ! T A C K ! T i l l :

- MARIANNE SANDORF för flera gamla fina ting t. ex.:
hankknäppare (för att knäppa små över-
 klädda knappar med. Det fanns gott om
 småknappar förr, innan blixtlås och kard-
 borrebanden kom till.)
mäskspärr för att stoppa löpmaskor på
 silkestrumpor med.
ransoneringskort, gammalt ID-kort m.m.
förk, hittat i Breviken, det är ett red-
 kap man använde förr att mota fisken
 framför båten, så den gick in i noten.
- GÖSTA SUNDELIUS, Guståvsberg har skänkt ranso-
 neringskort.
- BIRGIT LINDBERG har lämnat mjölktråg, kavelbräda=
 mangelbräda m.m.
- KARL-ERIK BLOMSTRAND har skänkt en smidesässja.
- SILJA THORELL har skänkt ransoneringskort.
- TAGE ROTBRING har skänkt ett mycket gammalt karott-
 underlägg.
- ERBA GADELIUS en icke komplett mangel + en del
 gamla buteljer.

Tack för alla dom sakerna.

Tycker du att vi fått tillräckligt med ransonerings-
 kort, håller jag inte med dig. Det finns så många
 variationer på dom, så du är välkommen med dina också.

Du kanske har en del andra kristids-papper? Eller
 beredskaps-papper. Det skulle vara kul, om vi fick
 ihop så mycket, så vi kunde göra en alldeles egen
 utställning från den tiden.

Foton från beredskapen är också
 välkomna!

SMÅ KORTA NOTERINGAR SOM JAG TILL STÖRSTA DELEN
PLOCKAT UR SIGVARD LÖNNQUIST, S ANTECKNINGSBOK,
MEN EN DEL HAR BERÄTTATS FRÅN ANNAT HÅLL.

=====

1934 bildades BREVIKS IDROTTSFÖRENING. Den upphörde 1972.

De hade idrottsplan på en åker söder om Morträsk
Senare på en åker ovanför Dalen med omklädnings-
bod. Allt var upplåtet av dåvarande ägaren till
Breviks Gård, baron de Geer.
Boden flyttades sedan till Kanaltomten, där den
nu står.

Breviks IF fortsatte på Kanaltomten med allmän
idrott, kast, löpning, hopp. De använde den
gamla boden som omklädningsrum.

De pengar som fanns kvar, efter det föreningen
upplöstes, överläts till den nya hembygdsförening
1980.

1945 bildades inom Breviks IF en grupp som kallade
sig TEATERAMATÖRERNA. De uppträdde många gånger
på Folkets hus och även på en del andra platser
inom länet. Gruppen upphörde 1954.

Även en skytteförening fanns som upplöstes
1964

1943 startade STRÖMMA BYGDEGÅRDSFÖRENING U P A,
med förhoppning om att kunna bygga en Bygdegård
i Strömman. Men 1972 lades föreningen ner på
grund, att så få var aktiva. Resten av den på-
började grunden finns kvar på Kanaltomten. Även
timmer hade inköpts för byggnation. Det köptes
av Martin Lindgren, som byggde sitt hus av det.

FÅGELBRO FOLKETS HUS byggdes troligen mellan
1915 - 1920. Först fungerade det som bostad
för lösarbetare. Gårdens folk byggde sedan
till det och använde det för möten och fester,
teaterverksamhet. Under senare år hyrdes det av
konstnären Hans Viksten som fritidsbostad och
ateljé. Revs 1988 av den nuvarande ägaren, Fågel-
bro Säteri AB.

1858 byggdes FÄGELBRO SKOLA och 1907 byggdes det ytterligare en skolbyggnad. Skolan lades ner 1954.

POSTSTATIONEN i Strömme upphörde den 30/4 1969. Den var då inrymd i en byggnad bredvid Strömme handel. Kassörska var då fru Sunesson. Före dess var posten inrymd i affären och personalen där skötte om postärenden

1946 öppnade Lillienwall STRÖMME KONDITORI. Uppskattat och välkänt av alla då. Det hembakta brödets underbara dofter lockade till långa köer. Det hände att människor tog Strömme kanalbåten ut till Strömme, enbart för att dricka kaffe och köpa bröd. Men 1969 var helt plötsligt konditoriet stängt för att sen öppnas igen sommaren 1970. Men sen lades konditoriet ner och istället startades LILLIENWALLS BÅTAR OCH MOTORER som nu har sin verksamhet där.

På samma plats där båtfirman nu ligger, fanns på 1930-talet ett mycket mindre hus. Där bodde då en tomtmäklare, Otto Hellman. Han avverkade skog. Sålde flaggstänger och sålde tomter på hela Strömme-området.

1939 köpte Ek huset. Han byggde på det och öppnade matvaruaffär där. Sålde sen huset 1944 till Gustav Sandström som ägde Strömme handel. Sandström ville väl förhindra konkurrens på andra sidan kanalen. Han sålde det sen vidare till Lillienwall 1945.

Om Gustav Sandström har jag hört en så trevlig historia berättas att jag ber att få återge den. Jag gissar att han själv är pappa till den. -Han hade varit sjöman och ute och rest en hel del. Ibland hade det varit knackigt med pengar, så det hände väl att det blev lite si och så med betalningen. Men senare, när han fick det

bättre ekonomiskt, åkte han tillbaka och betalade för sig. Vid ett tillfälle när han betalade tillbaka sitt "lån" till en värdshusvärdinna i Paris skall hon ha yttrat: "Ja men det förstår du väl Gustav att jag förstod ju hela tiden, att du skulle komma tillbaka och betala för dig".

En annan gång skall han ha gått och småpratad för sig själv och sagt: "Är det verkligen du Sandström, som går omkring här - och dessutom betalar för dig!"

Tro't den som vill, men rart låter det.

1969 den 9/4 brann PENSIONATET i Strömma ner.

59 Det är den byggnaden som ligger alldeles i svängen på Fågelbrosidan nere vid bron.

Sigvard fick larm kl. 1.15 på natten från Lindmark att han skulle titta ut. Brandorsaken skall ha varit att en gäst slängt aska i soporna i köket och så började det brinna.

1980 bildades STRÖMMA HEMBYGDSTÖRENING

STRÖMMA HANDEL har haft många ägare. En del namn är kända. En del namn är medtagna, eftersom de stått som handlare i mantalsuppgifter. Kanske någon vet bättre.

1858 handlare Petter Åkerblom

1870 bodde en handlare i Marielund f.d. pensionat

1872 Per Erik Eriksson, handlare, Kanaltorpet.

1889 - 1895 Ryno

1890 handlare Ernst Fredric Vahlgren.

Arrenderade han möjligen av Ryno

? - 1916 Nolkrantz

1916 - 1918 Johansson arrenderade av Nolkrantz

? Nolkrantz

? Gustav Sandström

? Åke och Lilian Eriksson

- 1961 ? Lindmark

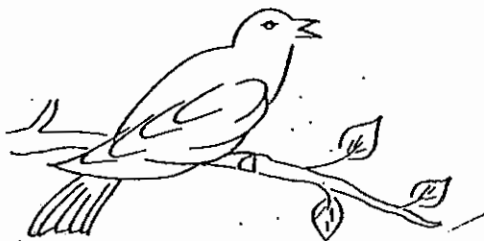
? Bertil och Tyra Pettersson

? Sten och Maj-Britt Sandell

? Kent Odén

Kan Du komplettera och rätta alla dessa uppgifter är vi jättetaacksamma för ett telefonsamtal eller ett kort med de rätta uppgifterna på.

Gudrun

LJUVA SEMESTER!

Måndagen är min lediga dag,
 Tisdag vilar jag mig, jag.
 Onsdag ser jag mig omkring.
 Torsdag gör jag ingenting.
 Fredag ska jag bara dra mig.
 Lördag ska jag ej förta mig.
 Och när Söndag kommer sen,
 vilar jag på nytt igen.

**ELDA
 INTE DIREKT
 PÅ BERGET!**

Det behövs en ny istid för att läka en
 bränd klipphäll! Håll dig i stället vid
 strandkanten bland sand och stenar.
 Eller använden utomhusgrill!

**Sköt om skärgården,
 så sköter skärgården om dig**

EN ÅTERBLICK ÖVER DET SOM VARIT RUNT
FÅGELBRO GÅRD MED OMNEJD.
=====

När vi läser detta har
midsommaren redan varit.

Jag har mina tankar kvar
vid gården förr. Tänk,
Midsommarafton, lövad
loge och majstången.
Klädd med blommor som vi
barn plockat runt på ängarna där,

Sedan det stora bordet med bredda smörgåsar,
något för hungriga statarungar, Och kaggar
med svågdricka för karlarna samt kaffe för de
övriga. Sedan dansades natten lång till drag-
spelmusik.

Dans också på utgården Didriksdal, på logen där,
med två spelmän från Barnvik, Gösta och Emil
Rundström.

Ibland hölls också sommarfester som Lantarbetar-
föreningen ordnat, norr om gården, på den stora
slätten där.

Jag vet, att vi kunde höra musiken ända till
Olivehill vid Fågelbro-sågen, från Didriksdals-
logen - över Våmfjärden en stilla lördagskväll.

Fågelbro Folkets hus är nu ett minne blott, sedan
rivningsraseriet på Fågelbro slutat och nästan
alla hus är borta.

Där i Folkets hus hölls många fester. Både av
Lantarbetarna och Breviks idrottsförenings teater-
sektion vilka spelade många pjäser där. Rill ex.:

Per Hansas lata dräng
 En helgdagskväll i timmerkojan
 En ostyrig pojke
 Pjäsen Fint folk
 Pjäsen Tippa rätt
 Kärlek per bruksanvisning

Dessa spelades också i Stavsnäs gamla skola,
 Tumba Folkets hus, Oskar Fredriksborg med flera.

Nu är det bara Hemmesta Bygdegårdsförening, som
 har dans runt majstång och senare dans på banan.

Vad skall det bli av Fågelbro gård, där statarna
 slet på åkrarna runt gården förr?
 Skall det anläggas golfbana runt gården, så förmögna
 Stockholmare kan roa sig?

Kanske kan de skänka en tanke åt dem som gått efter
 hästarna med harv och plog där. Med ryggsäck på
 ryggen. Kaffe och hembakt bröd med isterflott och
 stekt, salt fläsk på.

De gick där, fram och tillbaka i plogfårorna, fram
 och tillbaka, hela dagarna i ur och skur. Med
 rättaren eller förvaltaren i hasorna om de inte
 plöjde tillräckligt djupt eller som det var
 befallt.

Jag frågar mig också; Varför står två gamla hus
 kvar - vårt Solhem och Västergårdsvägens hus?
 Varför kunde inte "Nero brännaren" också bränt
 dessa, när det äldsta, Statarlängan Fläskoset, som
 gjorde gården till "Gård", inte fick vara kvar?

Jag tänker också på allén. Varför plöjdes vägen
 upp mellan dessa gamla träd där en del är kvar
 ända från Drottning Kristinas tid? Det var den
 gamla infarten till gården.

Och vad tjänar all dessa stora stenblock och bommar till som blockerar överallt?

I nästa nr av hembygdshäftet skall jag försöka berätta om vilka familjer som bott i dessa lägenheter, från det jag kom dit 1911 och framåt.

EN MYCKET EKIVOK HISTORIA.

Blunda medan du läser om du är blyg.

En dräng var på friarstråt till ena pigo. Men pigan var ängslig och använde en fläksvål till skydd.

Under besöket hos pigan, knackade husbonden på dörren och drängen for ut genom fönstret.

Efter en kort stund knackade drängen på fönsterrutan och sa:

- "Lisa, om du måste ut å pissa så ligger hon på fönsterblecket".

NN

Kan TV så kan vi. Men tala om gamla historier!
Den här berättades vid sekelskiftet enligt
uppgiftslämnaren. Red. anm.

Saxat ur ett vishäfte från 1893 som Sigvard äger.
 Varför jag valt att publicera den beror på att
 jag tycker den är ganska aktuell 1989, snart 100
 år senare. Vishäftet har ett så underbart namn, så
 jag måste även ta med det. Det heter:

SEX INNERLIGT VACKRA VISOR, pris 15 öre
 och visan jag valt heter:
GUMMAN MIN DEN RARA.

Hvart man tittar, öfverallt man ser,
 falska värör som för godt man ger,
 Falska ord på tungan,
 Falska hela klungan
 Blifva vännerna allt mer och mer.

Smöret gudbevars nu konstgjort är,
 Utaf talg och färg med stort besvär,
 Bröd från tyskar, danskar,
 bra är, men med handskar,
 Börjar man att baka tocke där.

Af en träkompott, som hop man rör,
 Alla slags papper åt oss man gör,
 Lådor med havanna,
 Etiketter granna,
 Döljer kålblad som man puffar för.

Falska vaxlar kan man hitta på,
 Ifrån Ystad upp till Piteå,
 Falska skolpojkskrior,
 Liksom falska tior,
 Falska ordnar vi af fransmän få.

Fläsk det är ju ansatt utaf pest
 Renstek få vi ofta af en häst,
 Oxstek, prima vara,
 det är kokött bara.
 Men på fogel blir man lurad nest.

Falsk är mjölken som åt oss bestås,
 Falsk all cognak som i Sverige fås,

2
Falsk är militären
Falsk är frälsningshären,
Falskt på opran sjunger man gunås.

Falska fästemör och fästemen,
Falska kronor gjorda utaf tenn.
Men bland hela skocken
Primus, ångkökskocken,
Är den falskaste jag skådat än.

Falsk är symaskin, hvarpå vi syr,
Och förfalskad hela vår paryr,
Gumman min den rara,
är förfalskad vara,
Ifrån håret ända till tournym.

Falsk är tiggarn, som dig synes arm,
falskt är allt, som höljer kvinnans barm,
Falskt är kaffet "Gloria",
mestadels cikoria,
Brandkärn till och med får falskt alarm.

Äkta uti Sverige endast fås,
Ryska influensan, men gunås,
O, den influensan,
Den förstör ju meniskan,
Den vill jag ej ha, jag derpå svär. G.G.

M U N V Ä D R E T .

En del var akut
av de beslut
som fattades där omkring bordet
Då fick ni mej höra
min åsikt framföra
och onödigt långt blev ordet.

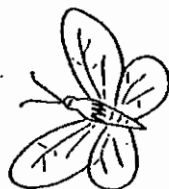
Och allt mitt väder
i ord jag kläder
ja, all den luft som jag sparar.
När till slutord jag hunnit
Ni säkert har funnit
att jag frågan med "JASSA" besvarat.

Alf Martinsson

TYSTNADENS STORA GÅTA

av Solweig Söderman

Vad döljer sig bortom tystnadens
 stora gåta
 bortom evigheten, där tidlösheten
 tar vid
 Tanken inför allt det mäktiga, får
 mig att gråta
 livet, här på jorden varar, en så
 liten tid.

Om livet vore så att träden och
 djuren kunde tala
 allt som hade levt i århundranden
 tillbaka i vår tid.
 Kanske vet de allt om tiden och
 även kunde svara
 på hur vi skulle leva lyckligt
 och utan strid.

En liten fågel sjunger i den tidiga
 morgonstunden
 och skogens mäktiga sus, stämmer
 in i hans sång.
 Solens strålar lyser mellan träd
 och över den gröna lunden
 livet ler och ingen vet, vad som
 här fanns en gång.

ORMBUNKEN

blommade Midsommarnatten.
 Den som fann ormbunks-
 blomman, skulle få sina
 önsknigar uppfylla.

Ormbunkar användes till
 stoppning i bl. a.
 madrasser, vättar m.m.

Roten användes som medel mot mask i magen.

Källa: J.Ejdestam, Svenskt folklivslexikon.

S O M M A R M A R K N A D V I D S T R Ö M M A .

Vi har vid ett par tillfällen hållit sommarmarknad vid Strömms ångbåtsbrygga.

Det har uppskattats mycket av besökarna, som bett oss göra om det igen. Så

LÖRDAGEN DEN 29 JULI KLOCKAN 10⁰⁰

blir det

S O M M A R M A R K N A D

med försäljning av skärgårdsböcker,
tidskrifter, slöjd och naturligtvis

KAFFE: MED HEMBAKAD!

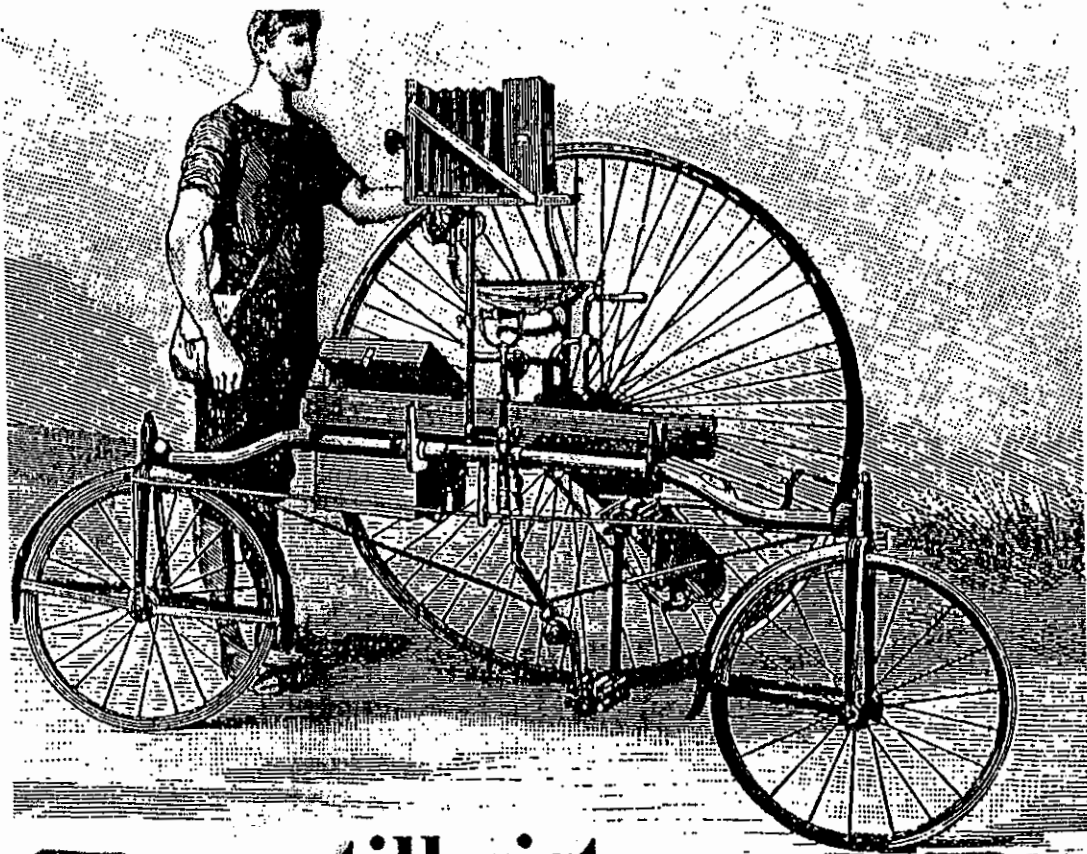
V Ä L K O M M E N

=====

Du som kan hjälpa till med att baka eller hjälpa oss sälja. Ring till någon av oss, Eller säg till Monica eller Karin när du handlar i Strömms handel.

T A C K !

till sist

När du är ute och reser i sommar, kanske du besöker någon hembygdsgård och har kameran med. Sänd oss gärna en bild eller ett vykort därifrån med ditt och hembygdsgårdens namn och adress, så sänder vi ett av våra vykort som tack. Har gamla bilder från Värmdö 50-, 40-, 30-talet eller äldre så är vi intresserade av att göra reproduktioner från dessa. Vår adress är: Strömma Hembygdsförening, c/o Sigvard Lönnqvist, Gamla Fågelbrovägen 1, 139 00 Värmdö.

Trevlig sommar önskar Hasse läsarna.